

Verdifull Involvering av Pårørende til Eldre gjennom Velferdsteknologi

Bakgrunnen

Denne oppgaven er skrevet i samarbeid med designselskapet Halogen og velferdsteknologi-selsapet Tellu. Halogen og Tellu har samarbeidet om å designe velferdsteknologiske løsninger for pårørende til eldre. Bakgrunnen er en aldrende befolkning i Norge med for få helsepersonell til å ta vare på alle eldre. Dermed kan velferdsteknologiske løsninger benyttes som en nyttig ressurs for å imøtekomme framtidens etterspørsel av helsetilbud og støtte pårørenderollens økte ansvar.

Målet

Målet med oppgaven har vært å kartlegge brukerbehov og designe en strategiplan for hvordan velferdsteknologi kan involvere pårørende til eldre inn i den digitale verdiutvekslingen om 10 år. Digital verdiutveksling betyr i denne konteksten overføring av nytten til velferdsteknologiske hjelpemidler. Strategiplanen har som hensikt å lette de pårørendes rolle i å støtte de eldre i sine livsutfordringer og sin hverdag. Det endelige målet har vært å designe et visuelt kart med velferdsteknologiske tjenester og løsninger som pårørende kan bruke i framtiden.

Prosess og metode

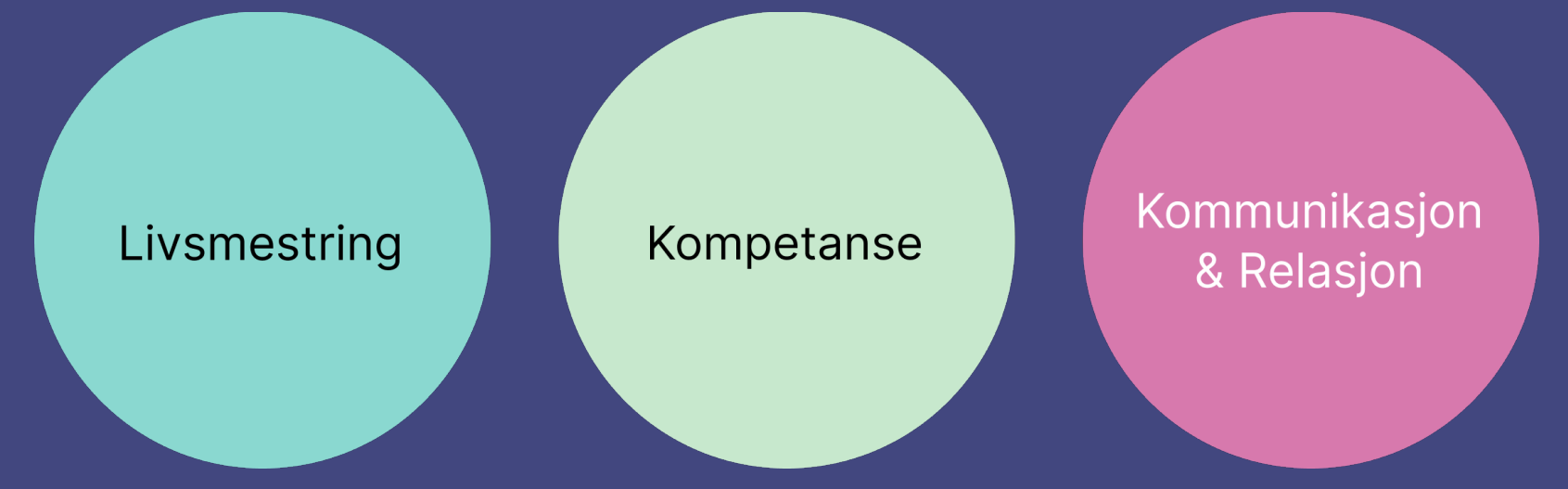
I samarbeid med og Halogen og Tellu har oppgaven utforsket nye digitale løsninger for den pårørende til eldre innen velferdsteknologi, der brukerbehov har blitt sett fra en menneskesentrert tjeneste-designprosess. Brukerinvolvering og samskaping gjennom co-design har vært sentralt i prosessen. Det har også vært ønskelig å se det helhetlige bildet for å forstå kompleksiteten, noe som har introdusert strategisk design og ekspanderende designtenkning til oppgaven. En vesentlig del av prosessen har bestått av intervjuer, co-design workshops, observasjoner og brukertester.

Pårørenderollen

I anledning eldrebølgen har det vært mye fokus på den eldre, men det har nå også blitt mer fokus på hva de pårørende kan gjøre og hvordan de behandles. Pårørendes rolle vil bli viktigere, og de vil få mer ansvar i framtiden på grunn av færre ansatte innen helsesektoren i forhold til etterspørsel og behov. I brukerrettighetsloven paragraf 3-3 har pårørende rett til informasjon hvis pasient ikke er i stand til å ivareta seg selv grunnet demens (Demens 2. Lovverk, 2019). Utover dette har pårørende også flere rettigheter i spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten ifølge nettsiden Helse Norge, avhengig av pasients evne til å ivareta seg selv (Pårørendes rettigheter, 2022). Det er de pårørende som er hovedbrukergruppen i denne oppgaven, og den fokuserer på hvordan lette de pårørendes rolle.

Fokusområder

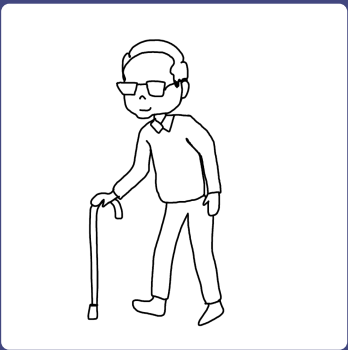
Jeg fokuserer på å bygge livsmestring, å øke kompetanse om velferdsteknologi og å forbedre kommunikasjon og relasjon mellom pårørende og eldre, samt kommunikasjon mellom eldre, pårørende og behandlere. Behandlere er tilbydere av helse- og teknologitjenester. Fokusområdene er også utgangspunktet for hypoteser om framtiden i Norge, og disse hypotesene er en del av sluttresultatet.

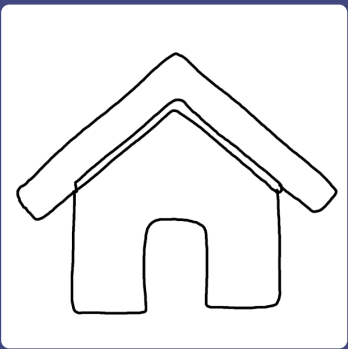
Avgrensning av eldrebrukergruppen

Avgrensning av den eldre brukergruppen er gjort med 5 kategorier for nedsatt funksjonsevne. Jeg har valgt å avgrense etter funksjonsevne, fordi alder ikke nødvendigvis er den viktigste faktoren for hvor mye hjelp den eldre trenger fra pårørende. "Alder og aldring handler ikke bare om den biologiske klokken, men også om psykiske og sosiale forandringer som skjer med oss når vi blir eldre." (Norwegian Smart Care Cluster, 2018). De 5 kategoriene er som følger:

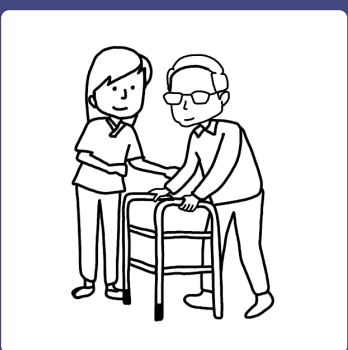
- 1 Begrensning av syn og hørsel er mer merkbart enn tidligere.

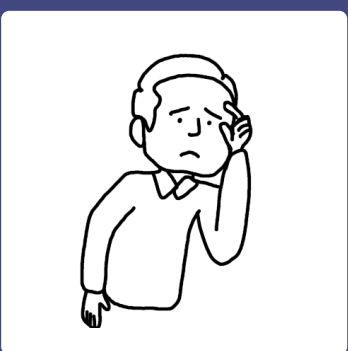
- 2 Behov for bolig i enklere og tilpasset hjem på grunn av mobilitetsutfordringer.

- 3 Behov for hjemmetjeneste/ hjemmesykepleie av og til, men ikke daglig.

- 4 Hukommelsen er lett påvirket, men eldre er ikke diagnostisert med alvorlig demens.

- 5 Det er nye utfordringer ut fra fysiologiske behov som for eksempel redusert matlyst.

Norges megatrender

En trend er en langtidstendens i en utvikling eller noe som er populært i en viss periode. En type trend som forblir relevant i 25 til 30 år og har en påvirkning på alle områder i livet, er en megatrend og kan trigge globale skifter (The megatrends, 2023). Framtiden kan ta utgangspunkt i megatrender, og 6 utvalgte megatrender som setter konteksten i Norge er: Digitalisering, kunstig intelligens, aldrende befolkning, globalisering, helseutfordringer og sentralisering.

1 Digitalisering

Digitalisering er en av de mest markante megatrendene. Det er en økende digitalisering av ulike sektorer, inkludert offentlige tjenester, næringslivet og personlig bruk. Dette bidrar til økt tilgjengelighet, effektivitet og innovasjon.

2 Kunstig intelligens

Kunstig intelligens (KI) blir stadig mer integrert. I Norge brukes KI innen helsevesenet, transportsektoren, finans og produksjon. Bruken bidrar til automatisering, økt effektivitet og bedre beslutningsstøtte.

3 Aldrende befolkning

Aldrende befolkning forekommer i Norge og mange andre vestlige land. Dette fører til økt etterspørsel etter helsetjenester, tilpasninger i samfunnsstrukturer og teknologiske løsninger som kan forbedre livskvaliteten til eldre.

4 Globalisering

Globalisering påvirker Norge ved økt handel, migrasjon, kulturell utveksling og samarbeid på tvers av landegrenser. Det er et uttrykk for mer internasjonalisering, større forbindelser mellom land og minsket betydning av landegrensene i verden.

5 Helseutfordringer

Helseutfordringer som kroniske sykdommer, mentale helseproblemer og befolkningsvekst setter press på helsesektoren. Teknologi kan spille en viktig rolle i å forebygge, forbedre helsetjenester og gi pasientbehandling.

6 Sentralisering

Sentralisering innebærer at mennesker, aktiviteter, ressurser og beslutninger blir konsentrert til sentrale områder. I Norge fortsetter urbanisering, der de større byene får økende andel av befolkningen, økonomien og innovasjonen.

Tankekart: “Velferdsteknologi for pårørende til eldre i 2033”

Resultat

Resultatet ble et designet tankekart med teknologiske trender, framtidshypoteser og scenarioer som utgangspunkt for konkrete velferdsteknologiske løsninger som pårørende kan bruke. Teknologiske trender har blitt analysert sammen med en megatrendanalyse som bakgrunn for teknologitrendene. Framtidshypoteser, scenarioer og tilhørende designløsning har blitt brukertestet. Resultatet er et strategi- og designkonsept med forslag til konkrete løsninger som kan forenkle pårørendes hverdag og gi mer trygghet til pårørende og eldre.

Teknologiske trender

Analyse av 5 teknologiske trender gir oversikt over Norges situasjon teknologisk. Teknologitrendene eksemplifiseres i hypoteser og grupperes som følger:

- 1

Mennesket og internett, som er å være tilkoblet til hverandre, til informasjon og verden til enhver tid, å kle på seg teknologi som for eksempel implantat.
- 2

Tingenes internett består av mindre og smartere sensorer som innføres i bolig, klær og tilbehør, transport- og energinett, byer og produksjonsprosesser.
- 3

Delingsøkonomi og distribuert tillit er en trend for internetts endring av nettverk og plattformer som baserer seg på sosiale- og økonomiske modeller.

- 4

Databehandling, kommunikasjon og lagring overalt vil si at alle kan ha en superdatamaskin med ubegrenset lagring og muligheter med seg i lomma.

- 5

Kunstig intelligens og stordata betyr programvare som løser stadig mer avanserte problemer, og evnen som programvaren har til å lære og utvikle seg.

Tankekart

Tankekartet består av 9 hypoteser med 11 designløsninger innen velferdsteknologi. Det ferdige konseptet er en strategiplan i form av et tankekart. Strategiens mål er å støtte pårønderollen, og det er viktig at konseptet ikke gir mer arbeid til pårørende. Dersom strategien har effekt, kan det føre til en enklere hverdag både for den eldre og pårørende, ved at tjenester og produkter bidrar til livsmestring, økt kompetanse om velferdsteknologi og støtter kommunikasjon og relasjon mellom pårørende og eldre. Tankekartets tittel står i midten av kartet og lyder: “Velferdsteknologi for pårørende til eldre i 2033”. I den innerste sirkelen står de 5 teknologiske trendene. Hypotesene står i neste sirkel og i ytterste sirkel er scenario for pårørende og eldre med designløsning. Fokusområdene er navngitt rundt ytterste sirkel og fargekodet. Målet med tankekartet er at pårørende og den eldre sammen skal håndtere livsutfordringer og få en bedre hverdag.

